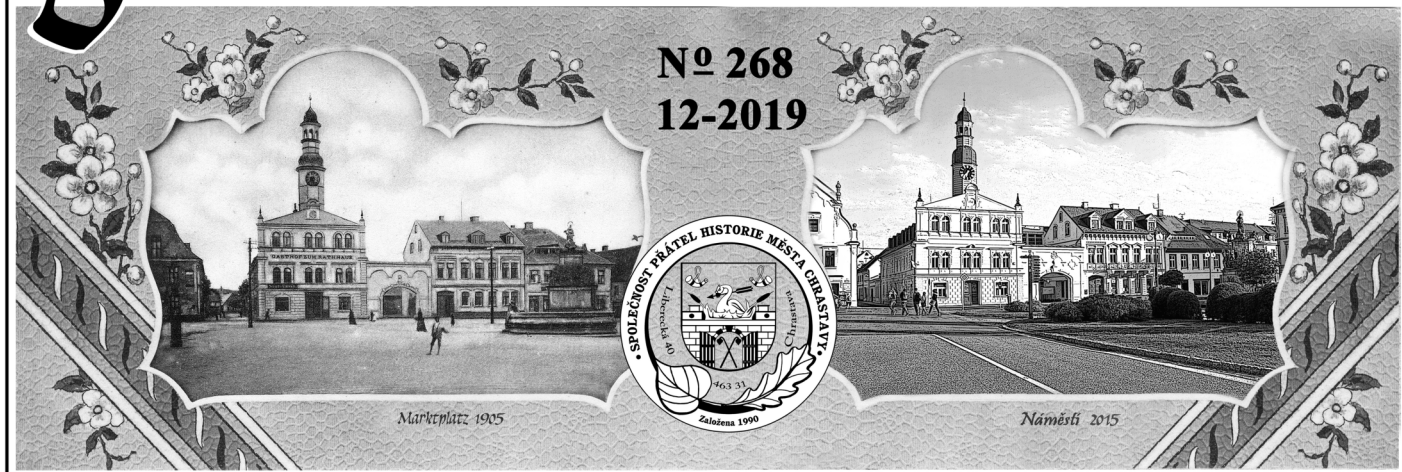

Bulletin společnosti přátel historie města Chrastavy

Končí rok 2019. Touto dobou se před třiceti lety zrodila v hlavách několika nadšenců myšlenka vytvořit společenství, které by se zabývalo minulostí našeho města, záchranou chátrajících památek v našem okolí, seznamováním veřejnosti se zjištěnými poznatky a přineslo by tím inspiraci k řešení aktuálních problémů.

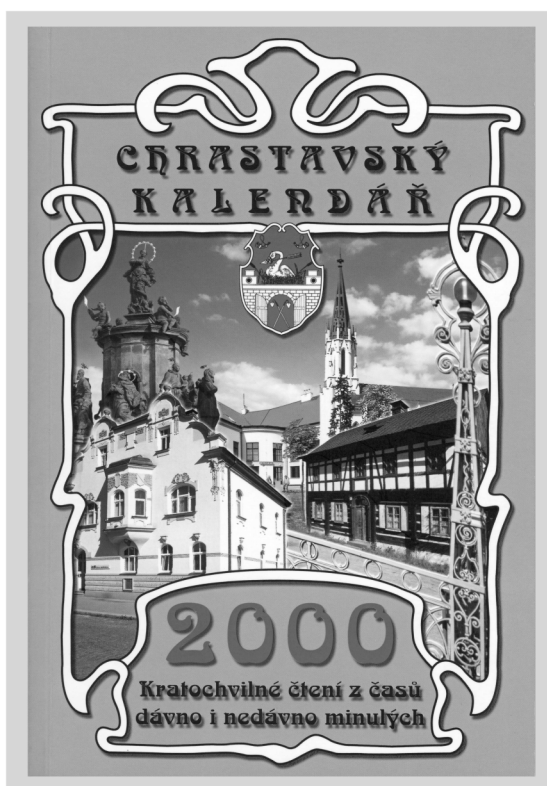
Tak tedy v únoru 1990 vznikla **Společnost přátel historie města Chrastavy**.

Po deseti letech svého působení vydala SPHMCH ve spolupráci s Městem Chrastava a na počest milénia „Chrastavský kalendář 2000“. Měla již za sebou řadu úspěšných počínů a k dispozici dostatek nových informací, které dokázaly naplnit publikaci a zaujmout čtenáře. Od té doby již uplynulo bezmála dvacet let a my jsme pojali záměr, mj. ke třicátému výročí vzniku naší Společnosti, obdarovat chrastavské čtenáře velmi volným pokračováním „Chrastavského kalendáře“ se stejným podtitulem – „kratochvilné čtení“.

Zařadili jsme do něj vyprávění či vzpomínky chrastavských obyvatel, spolků a organizací, školní slohové práce našich dětí a také některé historické zajímavosti, které jsme vypátrali během uplynulých let. Díky Městu Chrastava, které se vydání ujalo a financovalo jej, spatřil kalendář světlo světa a 11. 11. 2019 proběhl jeho křest v chrastavské knihovně.

Všechny příspěvky se však do kalendáře nevešly, a tak si některé z nich můžete přečíst v našem bulletinu.

Pokud jste si ještě „Chrastavský kalendář 2020“ nepořídili, třeba vás to naladí k jeho zakoupení.

Nad starou fotografií

Vyprávění pana Václava Šedy z léta 2019.

Na té fotce jsem ten nejmenší – v mém bydlišti v Pardubicích, kde se shromáždily děti. Bylo tam pět baráků, ty postavila pro své zaměstnance německá firma „Jindřicha Franka synové“ a vyráběla meltu. Pracovali tam samí Češi a fungovalo to všechno dobře. My jsme měli byt v domě, kde bydleli úředníci, v těch ostatních byli jenom dělníci, ale ten náš byt byl ve sklepě a okna jsme měli asi 30 cm nad úroveň dvora. Měli jsme i kousek zahrady s králíkárnou, takže jsme se živili králíky.

To jsme se tam tenkrát nějak shromáždili a někdo udělal tu fotku. Já jsem tam ten skrčenec, černej jako černochoch. To mě bylo asi 4 nebo 5 roků, ještě jsem nechodil do školy.

Jen v tom čtvrtém baráku žil jeden Němec a já jsem se řízením osudu kamarádil s jeho klukem. Ten kluk byl stejně starý jako já, chodili jsme do stejné školy, takže vlastně česky vychované, ale když se to pak zostřílo, nějak v třicátém osmém, tak už musel být vychované německy. A on byl stejně blázen do lítání jako já a podle mých informací, když jsem se ptal, kde skončil, tak snad v Rusku jako voják na letišti, ne jako pilot, ale jako obsluha k zajišťování létání. A Rusové to letiště bombardovali a on zahynul.

My, když jsme dokončili školu, byla mobilizace. Němci se rozhodli, že nás obsadí silou a Beneš vyhlásil mobilizaci. Celá třída měla rozkaz dostavit se do kasáren, voblíkli nás... byla to kasárna jezdeckého pluku, takže jsme dostali červené kalhoty jenom tak nějak pod kolena, nic jiného tam neměli... a k tomu zelené kabát. A na nohy jsme dostali ovinovačky. Fór je, že se to musí umět ovinout, a to nikdo neuměl. Ten jezdecký pluk samozřejmě holínky měl, ale pro nás neměli. Flinty byly, ale holínky neměli.

Poslali nás do Hradce, nafasovali jsme plný nákladák pušek a jeli jsme zpátky do Pardubic a hned se to tam rozdávalo – puška, bajonet, pás – všechno jsme dostali, nám bylo nějakých osm náct, a většina spolužáků nikdy neměla pušku v ruce...

To bylo vlastně první ohrožení mého života... protože, kdyby Němci zaútočili, tak jsme všichni mrtví. Polovina neuměla střílet, druhá nevěděla, jak se chovat při útoku, ale Němci se neodvážili zaútočit. No, kdybyste to tenkrát viděli – vlaky narvané vojáky, který jezdili ke svým jednotkám, celý národ se přestěhoval na vojnu. Všichni nastoupili okamžitě, jak se to vyhlásilo. Sbalili kufr a jeli.

Mě postavili na stráž, byl jsem někde na zdymadle, protože kdyby ho Němci vyhodili do povětří, tak by vytekla voda z řeky Chrudimky do Labe. Měl jsem za úkol, když tam někdo poleze, tak ho zastavit – stůj nebo střelím – to bylo jediný, co mi vysvětlili a mám dojem, že jsem tam stál snad celý den. Kdyby ty Němci přišli, tak pokud bych přežil, šel bych do zajetí. Možná by mě pustili, kdyby věděli, kolik mi je roků.

Ale ty červené kalhoty, to byl fór, ještě, že nám nedali koně.

Za týden nás demobilizovali a bylo to.

No, Němci věděli, že je to nějaký divný, tak se neodvážili útočit... ale nakonec to bylo stejně zbytečné. Ten Hitler to měl perfektně spočítaný.

A co jsme si to vlastně vyprávěli minule? Jo, že jsem přišel budovat pohraničí. (Vyprávění otištěné v Chrastavském kalendáři 2020, zde jeho pokračování.)

No, v Chrastavě jsem vybudoval s Pepíkem Máchovým Sokol. Pepík Mácha dělal potom náčelníka a já jsem dělal cvičitele. My dva jsme založili Sokol v Chrastavě. Žádný cvičitel nebyl, já jsem cvičil už v Pardubicích, tak jsem byl nabízející různěma zkušenostma, proto jsem mohl dělat cvičitele. Ale došlo prakticky k tomu, že fungovali jenom žáci – mladší žáci, starší žáci, myslím, že i sem tam někdy dorost – ale muže jsme tam nedostali. Fungovaly pak také ženy, ty se daly dohromady, tak ty byly trochu lepší než muži.

Já později cvičil zvláštní sestavu žen, chodily perfektně a cvičily taky perfektně... To už ale bylo v důchodu, bylo mi nějakých sedmdesát... tenkrát za mnou přišli, že nemají cvičitelku v Sokole. Já, jako pitomec, jsem to odkeřl, že budu dělat cvičitelku. Ale bylo to úžasný. To byly holky – taky už v důchodu – a byly rády, že můžou cvičit. Chlapi ne, ty byli rádi, že můžou do hospody... Rád na to vzpomínám, bylo to vážně úžasný. Musel jsem si připravit program toho cvičení, ještě mám někde papíry. To jste vrazila do tělocvičny, tam bylo deset nebo patnáct ženských, a teď, co s nima... nějaký to rozcvičení, teď já znal jenom nářadí – bradla, kladina, kůň, koza... teda ženská na koni, to prostě nešlo, ale bradla cvičily, baby... ony musely zvládnout vlastně napůl mužský cvičení. A já jsem vymýšlel, co s nima dělat, aby ty mužský vopíchny a nelehký cviky mohly odevičit. Přeskok přes kozu, to dokázaly, jako nic. Nebo výskok na stůl a seskok, to taky. A krásně cvičily na kladině. No odevičily všechno, co jsem si vymyslel... já bych řekl, že byly strašně spokojené. Nevynechávaly, řádně chodily a dodneška mě zdraví – jako první – páč, já už je nepoznám.

A ještě jsem pomáhal založit Svazarm. V těch začátcích jsem se k nim přidal, to bylo v tom baráku, co je střelnice u hřbitova, ta už tam byla tehdy, nejspíš už i za Němců... to víte Němci byli na střelení jako dělaní... Začínalo se vlastně těmi střelci, to bylo první a pak se přidávaly další organizace. Třeba závodníci - motokářský klub, ti pak jeli na plný pecky. Svazarm spadl pod armádu, ta to oficiálně řídila a ty organizace platila. Nevím, jak to platila, ale ta podpora tam každopádně byla. To střelectví, to byla samozřejmost, to fungovalo bezvadně. Já jsem to pomáhal rozjet, sehnat lidi, aby tam nějaký přišli, docházel jsem na nějakou tu schůzku... Ale nestřílel jsem.

Já jsem právě později vypadl na letiště, abych mohl létat. To byl taky Svazarm. Když se tak zamyslím, tak mě to střelectví prostě přestalo zajímat. Sokol, ten mě držel pořád. Ten byl tak dvakrát týdně a na ostatní už ani nebyl čas. Jak říkám, já se ve Svazarmu v Chrastavě jen spoluúčastnil. Ten výcvik ve střelbě byl organizovaný velmi odborně, samozřejmě, a musel odpovídat všem daným směrnicím nadřízené organizace, takže z Okresu. Každý měl svou vlastní zbraň. Začínalo se se vzduchovkou a přecházelo se pak na ty ostré střelby. Teď jsem si uvědomil, že tam určitě fungovaly i děti, právě se vzduchovkami.

Přiznávám, že já už jsem tuhle minulost, tak nějak vymazal. Zaujala mne muzika a létání a všechno ostatní přestalo pro mne existovat.

Já jsem se na letiště dostal tak, že jeden z těch pilotů, kteří dřív fungovali na letišti, si na mě vzpomněl – byl to muzikant, hráli jsme spolu po válce v Liberci – věděl, že jsem už kdysi toužil po létání, čili mně pozval, abych přišel. On mi řekl, zítra přijď na letiště, byla to sobota, tam mě představil tomu tehdejšímu vedoucímu, ten řekl tak pojď a tím to začalo. A ještě u toho létání byl jeden bezvadnej fór... že jsme litali zdarma. Platil to Svazarm, protože armáda potřebovala rozlétané piloty, kdyby náhodou k něčemu došlo, tak aby měla rezervu pro ty služby.

A opět bychom mohli ve vyprávění pokračovat dál...

...tak o létání třeba zas někdy příště.

Můj poslední větroň. Na libereckém letišti v roce 1966.

Básnička trochu jinak aneb hrajeme si s grafikou

Dárek z lásky

František Ladislav Čelakovský,
Když jsem šel přes lávky,
milý na památku,
našel jsem korálky
bude mít
srděčko
zarmoucené.
František Ladislav Čelakovský,
dal-li je děvčátku
na pět šňůřkách navlečené:
František Ladislav Čelakovský,

Práce z českého jazyka
žákyně Petry Engelové z 9.A - 2011

STARÁ RČENÍ NEREZAVÍ

*Rčení a výroky jsou
zobecněním lidské zkušenosti a lidové moudrosti.
Proto mají trvalou platnost a zůstávají
aktuální i v dnešní době.*

Čiň čertu dobře, peklem se ti odmění.
Býk se chytá za rohy, člověk za slovo.
Práce kvapná, málo platná.
Co oko nevidí, srdce neželí.
Darovanému koni na zuby nekoukej.
Do pekla zevšad cesta rovná.
Kdo rychle dává, dvakrát dává.
Horší jazyk falešníka nežli kopí protivníka.
Jak zaseješ, tak sklidiš.
Jedna prašivá ovce zkazí celé stádo.
Kde husy, tam štěbety, kde ženy, tam klebety.
Kdo chce psa bít, hůl si vždy najde.
Kdo chce s vlky žít, musí s nimi výt.
Kdo na zemi sedí, pádu se nebojí.
Když se kácí les, lítají třísky.
Komu není shůry dáno, v apatyce nekoupí.
Lásku a kašel neutajíš.
Mezi slepými jednooký králem.
Chytrému napověz, hloupého trkni.
Mrcha mrše nesmrdí.
Není kouře bez ohýnku.
Orel neloví mouchy.
Panská láska po zajících skáče.
Podle sebe soudím tebe.
Prázdný sud nejvíce duní.
Střež se němého psa a tiché vody.
Svině zůstane sviní, by na sobě zlaté sedlo měla.
Víc hlav, víc rozumu.
V kleci pták nezpívá.
Z malé jiskry velký oheň bývá.

30 LET

bádání

objevování

zachraňování

dokumentování

publikování

popularizování

Společnost přátel historie města Chrastavy
1990 - 2020

chrastavské minulosti, událostí, osobností, písemností, pamětihodností
spojených s navazováním kontaktů, spolupráce a partnerství

PŘEJEME VŠEM LIDEM DOBRÉ VŮLE
KOUZELNÉ VÁNOČNÍ SVÁTKY, PLNÉ POHODY A ŠTASTNÝCH ÚSMĚVŮ,
AŽ LÁSKA, RADOST, SPOKOJENOST, PEVNÉ ZDRAVÍ A ŽIVOTNÍ ELÁN
PROVÁZÍ VAŠE KROKY PO CELÝ NOVÝ ROK 2020

Bulletin společnosti přátel historie města Chrastavy

Nº 268 bylo vydáno v prosinci 2019

Vydává jako přílohu Chrastavských listů a pro svoji potřebu Společnost přátel historie města Chrastavy.
Toto číslo připravila: Jana Zahurancová

Napsat nám můžete na e-mail: sphmch@volny.cz

